

lius rei ad alterum referat, sicut quod bonum unius rei optet alteri, si non habet; vel complaceat sibi, si habet: sicut amat quis vinum, in quantum dulcedinem vini peroptat, & in hoc gaudet quod eo fruatur, non quod vinum ipsum habeat: & hic amor vocatur a quibusdam amor concupiscentiæ. Amor autem iste non terminatur ad rem quæ dicitur amari, sed reflectitur ad rem illam cui optatur bonum illius rei. Alio modo amor fertur in bonum alicujus rei ita quod ad rem ipsam terminatur, in quantum bonum quod habet, complaceat quod habeat, & bonum quod non habet, optatur ei: & hic est amor benevolentia, qui est principium amicitia, ut dicit Philosophus in IX. Ethic. cap. vi. Unde gradus charitatis secundum hunc modum amoris attendendi sunt, quia charitas amicitiam includit, ut supra dist. xxvii. quæst. 11. art. 1. corp. dictum est. Bonum autem illud unusquisque maxime vult salvari quod est sibi magis placens: quia hoc est appetitui informato per amorem magis conforme; hoc est autem suum bonum. Unde secundum quod bonum alicujus rei est, vel aestimatur magis bonum ipsius amantis, hoc amans magis salvari vult in ipsa re amata. Bonum autem ipsius amantis magis invenitur ubi perfectius est: & ideo (1) quia pars quælibet imperfecta est in seipsa, perfectionem autem habet in suo toto, ideo etiam naturali amore pars plus tendit ad conservationem sui totius quam sui ipsius. Unde etiam naturaliter animal opponit brachium ad defensionem capitis, ex quo pender salus totius. Et inde est etiam quod particulares homines seipsos morti exponunt pro conservatione communitatis, cujus ipsi sunt pars. Quia ergo bonum nostrum in Deo perfectum est, sicut in causa universali prima, & perfecta bonorum; ideo bonum in ipso esse magis naturaliter complaceat quam in nobis ipsis; & ideo etiam amore amicitia naturaliter Deus ab homine plus seipso diligitur. Et quia charitas naturam perficit, ideo etiam secundum charitatem Deum supra seipsum homo diligit, & super omnia alia particularia bona. Charitas autem supra naturalem dilectionem ipsius addit quamdam associationem in vita gratia, ut supra loc. cit. dictum est. Quidam autem dicunt, quod aliquis naturaliter amore concupiscentiæ Deum plus seipso diligit, in quantum divinum bonum est sibi delectabilius; sed amore amicitia plus seipsum naturaliter quam Deum diligit, dum plus se vult esse, & vivere, & habere aliqua bona quam Deum: sed charitas ad hoc naturam elevat, ut etiam per amicitiam aliquis plus Deum diligit quam seipsum. Sed prima opinio probabilior est: quia inclinatio naturæ hominis, in quantum est homo, nunquam contradicit inclinationi virtutis; sed est ei conformis.

Ad primum igitur dicendum, quod amor non est unio ipsarum rerum essentialiter, sed affectuum. Non autem est inconveniens ut illud quod est minus conjunctum secundum rem, sit magis conjunctum secundum affectum, dum plerumque ea quæ realiter nobis conjuncta sunt, nobis displiceant, & ab affectu maxime discordent. Sed amor ad rerum unionem inducit, quantum possibile est: & ideo amor divi-

(2) Al. deest quia. (3) Al. ipsum.

Ex EBIT. P. NICOL. (a) Quid est quod ad marginem prius indicabatur August. 51. Certe in Lib. I. hominiam, hom. 38. ait: *Cavere debemus, ne ad præmium diligamus Deum: & tract. 111. in Joan. Noli ad præmium diligere Deum: & in sententiis a Prospero collectis est eodem: Hoc affectu colendus Deus, ut sui cultus ipse sit merces: ut sent. xx. plenius habet. Sed quod hic proponitur, sumptum potius ex Bernardo videri potest in tract. de diligendo Deo, cap. vii. ubi paullo aliter ait: *Non sine præmio diligitur Deus, etsi absque præmio intuitu diligendus sit.**

nus facit hominem, secundum quod possibile est non sua vita, sed Dei vivere, sicut Apostolus dicit Gal. 11. 20. *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus.*

Ad secundum dicendum, quod quamvis unicuique sit amabile quod sibi est bonum, non tamen oportet quod propter hoc sicut propter finem ametur, quia est sibi bonum, cum etiam amicitia non retorqueat ad seipsum bonum quod ad alterum optat: diligimus enim amicos, etiam si nihil nobis debeat inde fieri.

Ad tertium dicendum, quod amabilia quæ sunt ad alterum, venerunt ex amicabilibus, quæ sunt ad seipsum, non sicut ex causa finali, sed sicut ex eo quod est prius in via generationis. Quia sicut quilibet sibi prius est notus quam alter, & quam Deus; ita etiam dilectio quam quisque habet ad seipsum, est prior ea dilectione quam habet ad alterum, in via generationis.

Ad quartum dicendum, quod opera nostra, proprie loquendo, non proportionantur affectioni quæ (2) Deum in seipso diligimus: quia ex nostris operibus nihil ei accrescit, vel accrescere potest. Sed si esset possibile, quod ex nostris operibus aliquid ei accresceret, habens charitatem multo plura faceret propter beatitudinem ei conservandam, quam propter eam sibi adipiscendam.

Ad quintum dicendum, quod Deus ubique æqualiter diligitur; tamen divinum bonum in isto esse, non est tantum amabile, sicut ipsum esse in Deo: quia non æque perfecte in omnibus est.

ARTICULUS IV.

Utrum in dilectione Dei possit haberi respectus ad aliquam mercedem.

2. 2. quæst. xxvii. art. 3.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod non possit in dilectione Dei haberi respectus ad aliquam mercedem. Quia Joan. x. mercenarius vituperatur. Sed mercenarius dicitur qui mercedem quærit. Ergo dilectio Dei ex charitate non admittit respectum mercedis.

2. Præterea. Augustinus (a) dicit: *Deo licet sine præmio serviri non possit, tamen sine intuitu præmii serviendum est.* Sed præmium nihil aliud est quam merces laboris. Ergo sine respectu mercedis Deo serviendum est.

3. Præterea. Amicitia civilis quamvis habeat multas dilectiones, & utilitates, tamen ad eas non respicit, sed supra honestum fundatur. Sed amicitia charitatis magis est honesta quam amicitia civilis. Ergo nec ipsa ad aliquam utilitatem respicit.

4. Præterea. Merces est finis eorum quæ propter mercedem fiunt. Sed finis diligitur magis quam ea quæ sunt ad finem. Si ergo Deus propter aliquam mercedem diligeretur, aliquid aliud magis diligeretur Deo; quod est contra rationem charitatis.

5. Præterea. Sicut per charitatem homo adipiscitur

præmium, ita etiam fugit poenam. Sed charitas expellit timorem poenæ, maxime si sit perfecta. Ergo videtur, quod etiam excludit intuitum mercedis.

Sed contra. Sicut dicitur in Glossa interlineali, Matth. 1. spes generat charitatem. Sed spes est expectatio mercedis. Ergo charitas potest esse cum intuitu mercedis.

Præterea. Hebr. xi. dicitur de Sanctis Patribus, quod aspiciabant in remunerationem. Sed constat quod ipsi diligebant Deum ex charitate. Ergo dilectio Dei ex charitate compatitur intuitum mercedis.

Præterea. Amicorum est quod quærant invicem perfrui. Sed nihil aliud est merces nostra quam perfrui Deo, videndo ipsum. Ergo charitas non solum non excludit, sed etiam facit habere oculos ad mercedem.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod merces proprie dicitur præmium quod quis ex labore, vel aliquo opere meretur. Præmium autem est quod alicui in bonum ejus redditur: unde merces, in quantum hujusmodi, importat aliquid referibile per amorem ad id cui merces redditur; mercedem enim aliquis propter seipsum amat. Non tamen est de ratione mercedis quod sit intentionis finis: quia plerumque aliquis mercedem ex opere non quærit, cui merces datur. Ea autem quæ propter se aliquis diligit, vel sunt perfectiones illius formaliter, sicut sanitas, virtus, operatio, dilectio, & hujusmodi; vel sunt effectiva, vel conservativa horum, aut contrariorum prohibitiva. Unde si aliquis amat aliquid extra se propter seipsum, illud potest dici merces, in quantum ex eo aliquid in ipso relinquitur, vel conservatur. Sed sicut supra dictum est, de ratione amicitia est quod amicus sui gratia diligatur: unde amicus non habet in amicitia rationem mercedis, proprie loquendo, quamvis ea quæ ex amico in nobis fiunt, rationem mercedis habere possint, sicut delectationes, & utilitates quæ ex ipso amans consequitur, ratione quarum ipse amicus merces dicitur quasi causaliter, sicut dicitur Deus merces nostra ratione eorum quæ ex ipso in nobis sunt. Patet ergo quod ponere mercedem aliquam finem amoris ex parte amati, est contra rationem amicitia. Unde charitas per hunc modum oculos ad mercedem habere non potest: hoc enim esset Deum non ponere ultimum finem, sed bona quæ ex ipso consequitur. Sed ponere mercedem esse finem amoris ex parte amantis, non tamen ultimum, prout scilicet ipse amor est quædam operatio amantis, non est contra rationem amicitia: quia ipsa amoris operatio cum sit quoddam accidens, non dicitur amari nisi propter suum subjectum, ut ex dictis patet: & inter ea quæ propter se aliquis diligit, potest esse ordo, salva amicitia: unde & ipsam operationem amoris possumus amare, non obstante amicitia, propter aliquid aliud. Erit tamen contra rationem virtutis, si virtutis operatio propter aliquid aliud virtute inferioris, cujusmodi sunt temporalia bona, diligatur. Patet ergo quod habens charitatem non potest habere oculos ad mercedem, ut ponat aliquid quodcumque finem amati, scilicet Dei (hoc enim esset contra rationem charitatis, ut est amicitia quædam) nec iterum ut ponat aliquid bonum temporale finem ipsius amoris, quia hoc est contra rationem charitatis, ut est virtus: potest tamen habere oculos ad mercedem, ut ponat beatitudinem creatam finem amoris, non autem finem amati: hoc enim neque est contra rationem amicitia, neque contra rationem virtutis,

cum beatitudo virtutum sit finis.

Ad primum ergo dicendum, quod mercenarius ibi dicitur qui opus spirituale propter mercedem temporalem exercet.

Ad secundum dicendum, quod sine intuitu præmii serviendum est, ita quod præmium non ponatur finis ejus quod amatur, & cui servitur, sed quod ponatur finis ipsius servitii, vel amoris.

Ad tertium dicendum, quod amicitia non respicit delectationes, & utilitates amicorum quasi finem, propter quem amicus amat.

Ad quartum patet solutio per ea quæ dicta sunt in corp.

Ad quintum dicendum, quod bonum de quo est spes, magis est consonum amori, quam malum, de quo est timor: & ideo quamvis perfecta charitas foras mittat timorem poenæ, non tamen oportet quod foras mittat intuitum mercedis.

ARTICULUS V.

Utrum homo magis debeat seipsum ex charitate diligere quam proximum.

2. 2. quæst. xxvi. art. 4.

AD quintum sic proceditur. Videtur quod homo ex charitate non debeat seipsum magis quam proximum diligere. Illud enim propter quod aliud relinquitur, magis amatur. Sed charitas facit hominem seipsum relinquere quodammodo, & amato inhærere: quia Dionysius dicit de div. Nom. cap. iv. quod amor ponit hominem extra se, & collocat eum in amato. Ergo plus amat amicum quam se.

2. Præterea. Deum magis quam nos ipsos diligimus, in quantum bonum nostrum perfectius in eo quam in nobis invenitur. Sed similiter perfectius invenitur in aliquo proximorum quam in nobis: quia bona quæ nos habemus, perfectius habent. Ergo debemus magis proximum quam nos ipsos diligere.

3. Præterea. Illud quod aliquis maxime in seipso diligit, est vivere, & esse. Sed charitas facit ponere vitam corporalem pro fratribus: quidam enim gentiles pro amore amicorum se morti exposuerunt sine aliqua spe vitæ æternæ. Ergo amicitia, & charitas facit magis diligi proximum quam seipsum.

4. Præterea. Illos magis diligimus quorum bona magis optamus, & mala magis vitamus. Sed sicut dicit Philosophus in IX. Ethic. cap. xiiii. *in tristitiis amicos tarde vocandum, ad eorum autem tristitias prompte eundem; in lætitiis autem e converso, quia eos prompte vocandum, difficulter ad eorum lætitiis se ingerendum.* Ergo charitas facit magis amare proximos quam seipsos.

5. Præterea. Beneficentia est effectus charitatis. Sed magis laudantur qui sunt benefici ad amicos quam qui sunt benefici ad seipsos. Ergo charitas facit magis amare proximos quam seipsum.

6. Præterea. Amicitia facit hominem gaudere de conversatione cum amicis. Sed homo magis delectatur de conversatione ad amicos quam de conversatione sui ad seipsum. Ergo plus amicos, & proximos quam seipsum diligit.

Sed contra. Quanto quis amat salutem alicujus, tanto vitat peccatum ejus. Sed homo magis debet vitare peccatum suum quam peccatum alterius. Ergo magis debet amare vitam suam quam salutem alterius.

Præterea. Misericordia ex amore causatur. Sed homo debet incipere misereri à seipso, secundum quod dicit Augustinus. (a) Ergo & à seipso debet incipere amorem.

Præterea. Illud quod est naturale, vehementius est quam illud quod est voluntarium tantum. Sed amor sui est ex inclinatione naturæ; amor autem aliorum est ex voluntate rationis tantum. Ergo ex charitate homo plus seipsum quam alios diligit.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod sicut aliquid invenitur perfectius in causa perfecta in universali quam in effectu particulari; ita aliquid perfectius invenitur in re quam in sui similitudine: unde cum bonum proprium alicujus invenitur in Deo sicut in causa universali, in se autem sicut in effectu, in proximo autem sicut in similitudine; sicut Deum plus quam seipsum diligit debet benevolentiam dilectione, ita etiam plus se quam proximum. Sed sciendum, quod cum in homine sit duplex natura, scilicet interior, videlicet rationis, quæ dicitur homo interior; & exterior, scilicet natura sensualis, quæ dicitur homo exterior: plus homo debet diligit se quantum ad naturam interiorem quam quantum ad naturam exteriorem: & ideo ea quæ sunt bona naturæ interioris, plus debet optare quam ea quæ sunt bona sibi secundum naturam exteriorem. Omnia autem opera virtutis sunt sibi bona secundum interiorem naturam, inter quæ etiam sunt illa quæ quis ad amicum operatur: & ideo plura bona exteriora sunt impendenda amicis quam nobis ipsis, in quantum consistit in hoc bonum virtutis, quod est nostrum maximum bonum; sed de bonis spiritualibus semper plus nobis quam amicis impendere debemus, & velle; & similiter etiam de malis vitandis.

Ad primum ergo dicendum, quod in amore amatum, ut amatum, potius est quam amans, ut amans. Sed quia ut amans est etiam amatum à seipso, ideo potius potest esse in amore, in quantum est amatum, quam amatum extrinsecum, & magis collocatur in ipso affectus amantis quam in exteriori amato.

Ad secundum dicendum, quod quamvis bonum quod ego habeo, possit in proximo perfectius inveniri quam in seipso, tamen in se semper invenitur perfectius ut proprium: quia bonum quod est in ipso, non est meum nisi per similitudinem. Bonum autem quod est in Deo, est meum etiam secundum causam.

Ad tertium dicendum, quod tradere seipsum morti propter amicum, est perfectissimus actus virtutis: unde hunc actum magis appetit virtuosus quam vitam propriam corporalem. Unde quod aliquis vitam propriam corporalem propter amicum ponit, non contingit ex hoc quod aliquis plus amicum quam seipsum diligit; sed quia in se plus diligit quis bonum virtutis quam bonum corporale.

Ad quartum dicendum, quod in hoc ipso quod homo non vult esse onerosus amico, tristitias stias communicando eidem, sed magis beneficis, & delectabilis, secundum virtutem operatur; & ita spirituale bonum plus sibi quam amico tribuit.

Ad quintum dicendum, quod de bonis spiritualibus magis nobis impendimus quam amicis; de corporalibus autem magis amicis quam nobis ratione jam dicta in corp.

Ad sextum dicendum, quod conversatio cum amicis est nobis delectabilis, in quantum cognoscimus

bonum ipsorum, quod nobis quasi nostrum complacet. Et quia per visum melius cognoscuntur res quam per alium sensum, ideo amici magis se videre desiderant: & quia magis potest homo cognoscere quæ sunt alterius quam propria, ideo magis delectatur in conversando ad amicum quam etiam ad seipsum, quamvis virtuosus ad seipsum delectabiliter conversetur, in quantum in seipso considerat memoriam, & propositum, & spem bonorum, quæ ei delectationem ingerunt, ut dicitur in IX. Ethic. c. 14.

ARTICULUS VI.

Utrum homo debeat magis ex charitate diligit extraneos quam propinquos.

1. Ad sextum sic proceditur. Videtur quod homo ex charitate magis debeat diligit extraneos quam propinquos. Charitas enim, sicut & amicitia, fundamentum habet honestum. Sed major honestas, vel virtus invenitur quandoque in extraneis quam propinquis. Ergo magis sunt diligendi ex charitate extranei quam propinqui.

2. Præterea. Charitas facit conformitatem hominis ad Deum. Sed Deus plus diligit extraneos nostros quam propinquos, si sunt meliores. Ergo & nos magis eos diligit debemus.

3. Præterea. Effectus respondet affectui. Sed in aliquibus debemus majorem effectum amoris ostendere ad extraneos quam ad propinquos, sicut in colatione beneficiorum ecclesiasticorum, si extranei meliores sint. Ergo magis sunt diligendi etiam ex affectu quandoque extranei quam propinqui.

4. Præterea. Concordia in charitate importatur, & ex charitate efficitur. Sed aliquando magis concordandum est extraneis quam propinquis, sicut in bellis magis obediendum est duci exercitus quam patri. Ergo magis sunt diligendi extranei quam propinqui.

5. Præterea. Illud quod est debitum, præponendum est ei quod non est debitum. Sed reddere retributionem beneficiorum est debitum; benefacere autem propinquis non est debitum quandoque. Ergo magis benefaciendum est extraneis quam propinquis: & ita, ad minus quantum ad effectum amicitiae, extranei propinquis præponendi sunt.

Sed contra. Galat. vi. 10. Operetur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei. Ergo propinqui præferendi sunt extraneis.

Præterea. I. Timoth. v. 3. dicitur: Qui suorum, & maxime domesticorum, curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior. Ergo magis habenda est cura propinquorum quam aliorum.

Præterea. Magis homo debet seipsum diligit quam alios. Ergo quanto aliqui sunt sibi magis propinqui, magis debet eos diligit.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod, sicut dictum est in corpor. præced. artic. proximos diligitur, in quantum in eis bonum nostrum per similitudinem invenitur, loquendo de amore benevolentiae. Hæc autem similitudo attenditur secundum quod cum eis communicamus: unde & secundum diversas communicationes, diversas amicitias Philosophus distinguit. Est enim communicatio alia quidem naturalis, secundum quod in naturali origine aliqui communicant; & in ista communicatione fundatur amicitia pa-

Ex EDIT. P. NICOL. (a) Lib. de verbis Domini serm. xxxvi.

patris & filii, & aliorum consanguineorum. Alia vero communicatio est œconomica, secundum quam homines sibi in domesticis officiis communicant. Alia vero communicatio est politica, secundum quam homines ad concives suos communicant. Quarta communicatio est divina, secundum quam omnes homines communicant in uno corpore Ecclesie vel actu, vel potentia: & hæc est amicitia charitatis, quæ habetur ad omnes, etiam ad inimicos. Quia ergo charitas benevolentiam importat, quæ amicis bona optat, & operatur bonum ad ipsos; ideo secundum unamquamque prædictarum amicitiarum amandi sunt amici quantum ad bona pertinentia ad communicationem illam super quam amicitia fundatur: unde ad patrem, & consanguineos amicabiliter nos habere debemus in eis quæ ad conservationem naturæ pertinent, & ad domesticos in his quæ ad dispensationem domus pertinent; ad concives in his quæ ad civilem vitam spectant, sicut est simul conversari, & morari in operibus civilibus; ad omnes autem homines in his quæ ad Deum spectant, ut omnibus optemus vitam æternam, & operemur ad salutem ipsorum secundum modum nostrum. Tamen, simpliciter loquendo, secundum illam amicitiam major debet esse dilectio quæ magis accedit ad id quod magis diligendum est. Maxime autem diligendus est Deus, & post hoc maxime debet homo seipsum diligit, ut dictum est. Et quia ultima dicitur amicitiarum, scilicet charitas, magis appropinquat ad dilectionem Dei, ideo si ab illa priores amicitie separentur, potior simpliciter esset ipsa sine aliis, quam alia sine ipsa. Non autem separantur quantum ad aliquem qui in hac vita vivat; sed post mortem separantur ab amicitia charitatis damnati. Unde plus debeo diligit hominem christianum quam patrem meum infidelem defunctum, simpliciter loquendo; quamvis liceat secundum affectum naturalem in illud magis ferri quod magis secundum naturam nobis conjunctum est. Prima amicitia magis proxima est ei qua aliquis seipsum diligit, quam secunda, & secunda quam tertia, & tertia simpliciter quam quarta tantum. Et ideo Ambrosius (a) super illud Cantic. cap. 11. Ordinavit in me charitatem, hunc ordinem dilectionis ponit, ut primo diliganur consanguinei; ad quos habetur prima amicitia: secundo domestici, ad quos habetur secunda, quantum ad illos qui nobiscum in domo conversantur; & tertia quantum ad illos qui nobis in civilibus, & honestis actibus familiares sunt: tertio inimici, ad quos solum quarta amicitia habetur: & hoc intelligendum est simpliciter loquendo. Sed secundum quid potest ordo iste mutari, ut scilicet magis amicabiliter me habeam ad familiarem qui (1) mihi convenit in operibus honestis quantum ad societatem in istis, quam ad patrem qui in istis non communicat: & sic est intelligendum de aliis.

Ad primum ergo dicendum, quod amicitia politica fundamentum habet communicationem in honestis operibus, in quibus simul aliqui conversantur; sed amicitia naturalis habet fundamentum communicationem naturalem: & hæc communicatio propinquior est illi qua homo sibi communicat. Unde In III. Sent. Tom. III.

(1) Forte mecum convenit, vel mecum communicat.

Ex EDIT. P. NICOLAI. (a) Non esse Ambrosii, sed Glossæ super illud Cant. 11. Ordinavit in me charitatem jam superius indicatum est. Sic autem Ambrosius in Proverb. cap. x. Nihil pulchrius ordine: unde & Sponsa dicit: Ordinate in me dilectionem. Nolite præpostere agere; nolite perturbare, & confundere quæ Deus ordinavit. Amate me tamquam me: amate Deum tamquam Deum. Ne Deum offendatis propter me: nec me offendatis propter alium quempiam.

sicut homo simpliciter se ipsum debet magis diligit quoad naturam, etiam si malus sit, quam alium bonum; ita etiam naturam patris sui magis diligit debet, simpliciter loquendo, quam alium bonum; non quidem in quantum malus, sed ad hoc ut bonus sit.

Ad secundum dicendum, quod in hoc Deo conformamur quod diligitur eos magis qui nobiscum magis communicant, sicut & ipse eos qui secum magis communicant, magis diligit: quamvis non sint iidem qui nobiscum, & cum eo magis communicant.

Ad tertium dicendum, quod in illis quæ non pertinent ad communicationem naturalem, quam cum patre, vel consanguineis habemus, non oportet quod magis consanguineis beneficiamus, sed illis qui magis conjuncti sunt nobis secundum communicationem ad quam illa bona pertinent: & ideo beneficia ecclesiastica non sunt danda magis consanguineis, sed eis qui magis sunt idonei ad regimen Ecclesie: quia illi, quantum ad hoc quod dispensatores divinarum sumus, magis nobiscum communicant. Sed de patrimonio proprio, & de his quæ homo proprio, & licito lucro acquirit, potest benefacere consanguineis potius quam aliis, & debet, nisi ex alia parte sit aliquid quod præponderet, ut indigentia, vel utilitas.

Ad quartum patet solutio per jam dicta: quia ad unumquemque magis amicabiliter nos debemus habere in eis quæ ad communicationem illam pertinent, secundum quod amicitia nobis junguntur.

Ad quintum dicendum, quod in his quæ ad conservationem naturæ pertinent, magis sumus debitorum parentibus, à quibus naturam accipimus, quam aliquibus aliis, & consanguineis consequenter: & ideo magis liberare debemus patrem à morte quam extraneum, etiam si ille nos in casu simili liberasset. Sed in aliis beneficiis possumus nos quandoque magis amicabiliter habere ad extraneos quam ad propinquos.

ARTICULUS VII.

Utrum pater sit maxime diligendus, vel filii, vel benefactores; vel seipsum debeat diligit, vel uxorem, vel fratres, vel matrem.

2. 2. quæst. xxvi. art. 10.

1. Ad septimum sic proceditur. Videtur quod pater non sit maxime diligendus. Effectus enim affectui respondet, & ipsum demonstrat. Sed magis ostendere debemus effectum amoris filiis quam patribus: non enim filii debent parentibus thesaurizare, sed è converso: II. Corinth. cap. xii. Ergo filii magis amandi sunt quam parentes.

2. Præterea. Charitatis ordo naturæ ordini non repugnat, cum charitas naturam non destruat, sed perficiat. Sed naturaliter homo plus diligit filium quam patrem; sicut etiam naturaliter plus diligit beneficiarios beneficiatum, quam è converso, in quantum relucet in eo suum bonum magis, ut dicitur in IX. Ethicor. cap. vii. Ergo & secundum

Tt